

risk Forening, men allerede 1884 tog han sin Afsked fra Arkivet og levede siden i tilbagetrukket Stilhed. *Kr. E.*

Lærer Severin Kjær, f. 1843, er død 25. Febr. 1907. Han har udfoldet en betydelig Virksomhed som historisk Forfatter, og hans Arbejder har, om end der knytter sig adskillige Mangler til dem, deres Betydning ved en omfattende Benyttelse af Tingbøger, Skifteprotokoller og Kirkebøger, som lader dem kaste Lys over flere Sider af Adelens, Bondestandens og enkelte ejendommelige Personers Liv og Forhold i det 17. og 18. Aarh. Vi skal imellem dem nævne: *Fra Stavnsbaandets Dage* (1888), *Gjængehøvdingen Svend Povlsen og Snaphanerne* (1892), *Fra Vornedskabets Tider. Kulturbilleder. 1—2* (1899—1900), *For to hundrede Aar siden* (1903) og *Erik Grubbe og hans tre Døtre* (1904).

For den danske Kirke var det et betydeligt Tab, da en af dens mest fremragende Mænd, Biskop i Aarhus Fredrik Kristian Nielsen tidligt kaldtes bort (f. 30. Okt. 1846, d. 24. Marts 1907); men ogsaa Videnskaben led et stort Tab. Fr. Nielsen var Landets lærdeste og kyndigste Videnskabsmand paa den almindelige Kirkehistories Omraade, og han har i dette Fag udfoldet en Forfattervirksomhed saa rig som faa Danskes før ham. Fra sin Lærerstol — han var Professor i Kirkehistorie fra 1877 til 1900 — havde han som livlig og beaandet Foredrager undervist og paavirket talrige Studerende, og han havde for dem skrevet den i flere Oplag udkomne *Ledetraad i Kirkens Historie, sin Kirkehistorie. I. Oldkirken og Middelalderen.* samt den store *Haandbog i Kirkens Historie* (2. Udg. 1893—98); disse Værker ere ved deres Fremstilling saa let tilgængelige, at de have fundet en stor Læsekreds ogsaa udenfor den theologiske Verden og derfor bredt kirkehistorisk Kundskab i Folket. Dybest og med mest Selvstændighed havde Fr. Nielsen vel nok arbejdet i sit store Værk *Pavedømmet i det 19de Hundrebaar* (2. Udg. 1895—98), der ogsaa er udkommet i tydsk og engelsk Oversættelse. Her som i alle Nielsens Skrifter mærker man hans vidtfattende Læsning og opmærksomme Følgen med i Litteraturen, hans gode Overblik, Sans for Troslivets Forhold til den almindelige

Kultur samt Evne til at skildre Personer. Man kunde maaske undre sig over, at Fr. Nielsen i Forhold til, hvad han har udrettet indenfor Christendommens universelle Historie — og her er kun nævnt en lille Del af hans Skrifter — har ofret saa lidt af sin Arbejdsevne paa Danmarks særlige Kirkehistorie, men dog maa her nævnes foruden talrige Levnedsskildringer hans *Bidrag til den evangelisk-kristelige Salmebogs Historie* (1895) og *N. F. S. Grundtvigs religiøse Udvikling* (1889).

Joh. Stp.

Englands maaske betydeligste Forsker paa historisk Omraade F. W. Maitland døde d. 21. Dec. 1906, kun 56 Aar gammel. Han havde været juridisk Professor i Cambridge siden 1888. Maitlands særlige Fag var Retshistorien. Han har skildret Middelalderens Lovkyndige og udgivet gamle Retskilder, saaledes *Bracton's Note Book*, den store Samling af Kjendelser, som Bracton synes at have optegnet som Grundlag for sit Værk *De legibus Angliæ*; han var Sjælen i *Selden Society*, som har til Formaal at udgive gamle Retstexter; han belyste i *Canon law in England* (1898) den kanoniske Rets Stilling og i et andet Skrift den engelske Rets Forhold til og Afvisning af Romerretten. Mest bekendt er vel dog hans med sjældent gennemskuende Blik skrevne *The History of English Law before the time of Edward I* (ved dette Værk var Sir Frederick Pollock hans Medarbejder), men ligesaa betydningsfulde Værker vare *Domesday Book and beyond* (1897), *Township and borough* (1898), i hvilke især agrariske Forhold, Bondestandens og Herregaardenes samt Byernes og Birkernes ældste Historie belyses. Disse Bøger udmærke sig ved fremragende Evne til at se til Bunds i Retslivets Enkeltheder og Sammenhæng og ved Paavisning af Instituters og Korporationers Forhold til almindelige Samfundsbevægelser og økonomiske Tilstande. Selv om Emnerne vare vanskelige at fremstille for det store Publikum, lykkedes det dog oftest Maitland ved sin livlige og klare Stil at give anskuelige Billeder af de gamle Tider.

Joh. Stp.

Den østrigske Historiker og Professor ved Universitetet i Graz Hans v. Zwiedineck-Südenhorst, f. 1845, er død